

**KONFERENCJA W SPRAWIE
PRZYSTĄPIENIA DO UNII
EUROPEJSKIEJ
– CZARNOGÓRA –**

**Bruksela, 13 grudnia 2024 r.
(OR. en)**

AD 27/24

LIMITE

CONF-ME 13

DOKUMENT AKCESYJNY

Dotyczy: WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ
– Rozdział 10: Społeczeństwo informacyjne i media

WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ

Rozdział negocjacyjny 10: Społeczeństwo informacyjne i media

Niniejsze stanowisko Unii Europejskiej opiera się na jej ogólnym stanowisku na konferencję akcesyjną z udziałem Czarnogóry (AD 23/12 CONF-ME 2) i podlega zasadom negocjacyjnym zatwierdzonym podczas tej konferencji, a zwłaszcza zasadom następującym:

- opinie wyrażone przez którąkolwiek ze stron na temat określonego rozdziału negocjacyjnego w żaden sposób nie przesądzają o stanowisku, które może zostać przyjęte w sprawie pozostałych rozdziałów;
- porozumień – nawet częściowych – osiągniętych w trakcie negocjacji nad kolejno omawianymi rozdziałami nie należy uznawać za ostateczne, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie ogólne;

oraz wymogom określonym w pkt 24, 28, 41 i 44 ram negocjacyjnych.

UE zachęca Czarnogórę, aby kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego – odnotowując, że przed przystąpieniem mogą wejść w życie dodatkowe akty należące do tego dorobku – tak aby zapewnić skuteczne wdrożenie i egzekwowanie tego dorobku; zachęca też Czarnogórę do opracowania przed przystąpieniem polityk i instrumentów, które w jak największym stopniu będą spójne z politykami i instrumentami UE.

UE odnotowuje, że w swoim stanowisku AD 11/13 (CONF-ME 9) i addendum do tego stanowiska AD 11/13 ADD 1 (CONF-ME 9) Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 10 obowiązujący na dzień 12 grudnia 2024 r. oraz że deklaruje gotowość do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

Strategia ogólna

UE przyjmuje do wiadomości dobry poziom przygotowań Czarnogóry w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego i mediów.

Jeżeli chodzi o odpowiednie dokumenty strategiczne Czarnogóry, takie jak plan działania na lata 2024–2025 dotyczący strategii transformacji cyfrowej na lata 2022–2026, są one dostosowane do celów **programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie”**. UE z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Czarnogóry do dalszej poprawy infrastruktury cyfrowej, zwiększania umiejętności cyfrowych i promowania usług cyfrowych.

UE odnotowuje, że w następstwie podpisania umowy o stowarzyszeniu z **programem „Cyfrowa Europa”** między Komisją Europejską a Czarnogórą w czerwcu 2023 r. podczas drugiego dialogu regulacyjnego dla Bałkanów Zachodnich Czarnogóra przystąpiła do tego programu. Umowa o stowarzyszeniu weszła w życie z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2023 r. Od tego czasu Czarnogóra z powodzeniem uczestniczyła w zaproszeniach do składania wniosków w ramach programu „Cyfrowa Europa”.

Łączność elektroniczna

UE przyjmuje do wiadomości uchwalenie 10 października 2024 r. nowej **ustawy o łączności elektronicznej** służącej dostosowaniu do unijnego dorobku prawnego – dyrektywy (UE) 2018/1972 ustanawiającej Europejski kodeks łączności elektronicznej (EKŁE). Na mocy tej ustawy Czarnogóra przystąpiła do zmian legislacyjnych w celu wzmocnienia niezależności krajowego organu regulacyjnego – Agencji ds. Łączności Elektronicznej i Usług Pocztowych (EKIP).

UE odnotowuje, że Czarnogóra rozwinęła odpowiednie **zdolności administracyjne**, aby egzekwować unijny dorobek prawny w dziedzinie łączności elektronicznej, ale zachęca Czarnogórę do dalszej rekrutacji poprzez zatrudnienie dodatkowego personelu w celu obsadzenia pozostałych stanowisk. UE wyraża uznanie dla mianowania członków zarządu EKIP w kwietniu 2024 r. Umożliwiło to organowi regulacyjnemu wznowienie pracy i normalnego funkcjonowania oraz stanowiło krok we właściwym kierunku w osiąganiu dobrych wyników w zakresie niezależności organu regulacyjnego ds. telekomunikacji. UE z zadowoleniem przyjmuje również przepisy art. 232 nowej ustawy o łączności elektronicznej, które umożliwiają kontynuację obecnego mandatu członków EKIP do czasu wygaśnięcia ich kadencji. Zapewnia to ciągłość i stabilność prac i działań EKIP. UE odnotowuje, że obecnie trwają procedury mianowania dyrektora EKIP. UE z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie do stałego wzmocniania zdolności administracyjnych EKIP. UE przyjmuje do wiadomości plany na 2025 r. dotyczące dalszej rekrutacji w tej agencji, w tym możliwość zaangażowania wyspecjalizowanych ekspertów.

Ponadto UE z zadowoleniem przyjmuje dodatkowe zabezpieczenia przewidziane w ustawie o łączności elektronicznej służące zachowaniu **niezależności organu regulacyjnego**. Ustawa określa jasne procedury powoływania i odwoływania członków zarządu i dyrektora. UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że dzięki tej ustawie, która ustanawia jasne procedury planowania finansowego i sprawozdawczości, EKIP uzyskał pełną autonomię w zarządzaniu budżetem.

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że poprzez ustawę o łączności elektronicznej przyjętej w 2013 r., a następnie zmienionej w latach 2017, 2019 i 2024, Czarnogóra dostosowała krajowe ustawodawstwo do dyrektywy 2002/20/WE w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (**dyrektywa o zezwoleniach**), jak postulowano w dokumencie AD 9/14 CONF-ME 5. UE z zadowoleniem przyjmuje również zmiany w ustawie o łączności elektronicznej wprowadzone w 2017 i 2024 r., które zniosły wymóg przekazywania przez krajowy organ regulacyjny nadwyżki dochodów do budżetu państwa, jak postulowano w dokumencie AD 9/14 CONF-ME 5. UE odnotowuje, że zgodnie z art. 201 nowo przyjętej ustawy, gdy dochody EKIP przekraczają jego wydatki, nadwyżki dochodów przeznacza się na specjalny rachunek EKIP, a środki te są wykorzystywane do realizacji przewidzianych prawem działań w kolejnym roku kalendarzowym. UE z zadowoleniem odnotowuje, że ramy gospodarki częstotliwościowej w Czarnogórze są dostosowane do dyrektywy (UE) 2018/1972.

W związku z powyższym UE uważa, że Czarnogóra **spełniła wymogi dotyczące łączności elektronicznej przewidziane w pierwszym i drugim kryterium zamykającym**, które określono we wspólnym stanowisku UE (AD 9/14 CONF-ME 5).

UE z zadowoleniem przyjmuje stałe postępy Czarnogóry w dostosowywaniu krajowego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego w ramach rozdziału 10 w dziedzinie łączności elektronicznej, a mianowicie:

UE przyjmuje do wiadomości, że od 2011 r. Czarnogóra uczestniczy w **Organie Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC)** w charakterze obserwatora oraz że 9 czerwca 2023 r. podpisano nową umowę z BEREC. UE odnotowuje również, że od czerwca 2023 r. czarnogórski krajowy organ regulacyjny EKIP został członkiem Zespołu ds. Polityki Spektrum Radiowego ze statusem obserwatora.

UE przyjmuje do wiadomości, że w grudniu 2021 r. uchwalono ustawę o wykorzystaniu infrastruktury technicznej do wdrażania szybkich sieci łączności elektronicznej, która jest zasadniczo dostosowana do dyrektywy 2014/61/UE w sprawie środków mających na celu zmniejszenie kosztów realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej (**dyrektywa w sprawie zmniejszenia kosztów sieci szerokopasmowych**). UE zachęca Czarnogórę do dalszego dopracowywania – poprzez prawo wtórne – procedur korzystania z infrastruktury technicznej.

UE z zadowoleniem przyjmuje sfinalizowanie propozycji krajowego planu rozwoju sieci na rzecz szerokopasmowego dostępu do internetu na lata 2025–2029 dla Czarnogóry. Ten **krajowy plan na rzecz sieci szerokopasmowych** jest zgodny z programem polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” i jest ukierunkowany na zapewnienie do 2030 r. powszechnego zasięgu gigabitowego i zasięgu sieci 5G. UE uznaje, że Czarnogóra zamierza przyjąć opracowany krajowy plan na rzecz sieci szerokopasmowych do końca 2024 r. UE podkreśla, jak ważne jest działanie na rzecz dostosowania krajowego ustawodawstwa do rozporządzenia (UE) 2024/1309 w sprawie środków mających na celu zmniejszenie kosztów wdrażania gigabitowych sieci łączności elektronicznej, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2015/2120 i uchylającego dyrektywę 2014/61/UE (akt w sprawie infrastruktury gigabitowej).

UE wyraża zadowolenie z faktu, że w sierpniu 2023 r. Czarnogóra przyjęła **strategię rozwoju sieci łączności ruchomej 5G** na lata 2023–2027 i że określiła w strategii transformacji cyfrowej Czarnogóry na lata 2022–2026 przyjętej w grudniu 2021 r. strategiczne kierunki rozwoju sektora łączności elektronicznej. Pod koniec 2022 r. Ekip z powodzeniem sprzedał na aukcji widmo radiowe 5G w pasmach 700 MHz i 3 600 MHz i przyznał je trzem głównym operatorom. UE zachęca Czarnogórę do realizacji planu uruchomienia do końca 2024 r. sieci 5G w każdej gminie, przy jednoczesnym zapewnieniu do 2026 r. zasięgu sieci 5G dla 50 % ludności. UE wzywa Czarnogórę do dostosowania się do unijnego zestawu narzędzi na potrzeby cyberbezpieczeństwa sieci 5G i do jego wdrożenia.

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w ramach właściwego ministerstwa utworzono **biuro kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej**; jest nim Departament Szerokopasmowego Dostępu do Internetu w ramach Dyrekcji ds. Łączności Elektronicznej, Usług Pocztowych i Widma Radiowego. UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że pracownicy biura kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej regularnie uczestniczą w posiedzeniach organizowanych przez unijną sieć takich biur.

Usługi społeczeństwa informacyjnego

UE odnotowuje, że Czarnogóra w dużej mierze dostosowała krajowe ustawodawstwo do unijnego dorobku prawnego dotyczącego usług społeczeństwa informacyjnego.

Jeśli chodzi o te usługi, UE przyjmuje do wiadomości zmiany w zakresie **zdolności administracyjnych** zgłoszone przez Czarnogórę. UE odnotowuje, że Czarnogóra dysponuje odpowiednimi zdolnościami administracyjnymi, aby egzekwować unijny dorobek prawny w dziedzinie usług społeczeństwa informacyjnego, i zachęca Czarnogórę do realizacji planów dalszej rekrutacji w celu obsadzenia pozostałych stanowisk poprzez zatrudnienie dodatkowego personelu.

Jeśli chodzi o cyberbezpieczeństwo, UE odnotowuje, że Czarnogóra wzmocniła swoją infrastrukturę cyberbezpieczeństwa, utworzyła i poprawiła zdolności rządowego zespołu reagowania na incydenty bezpieczeństwa komputerowego (CIRT) oraz utworzyła portal internetowy w celu podnoszenia świadomości na temat kwestii związanych z cyberbezpieczeństwem. UE wyraża zadowolenie ze znaczących kroków Czarnogóry w kierunku spełnienia określonych przez UE norm i wymogów w zakresie cyberbezpieczeństwa.

UE zachęca Czarnogórę, by przyjęła nowy plan działania w ramach swojej strategii cyberbezpieczeństwa dostosowany do celów UE. UE odnotowuje, że Czarnogóra przyjęła ustawę o bezpieczeństwie informacji, która ma służyć dostosowaniu krajowego ustawodawstwa do dyrektywy (UE) 2022/2555 w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniającej rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylającą dyrektywę (UE) 2016/1148 (dyrektywa NIS 2). UE zachęca Czarnogórę do jak najszybszego zapewnienia pełnego dostosowania krajowego ustawodawstwa do pozostałych przepisów dyrektywy NIS 2.

UE z zadowoleniem przyjmuje plany Czarnogóry co do utworzenia agencji ds. cyberbezpieczeństwa i co do zwiększenia jej zdolności w zakresie cyberobrony po wejściu w życie ustawy o społeczeństwie informacyjnym.

Ponadto UE wyraża zadowolenie z ustanowienia Akademii Cyfrowej. Jest to odpowiednia platforma internetowa do budowania umiejętności cyfrowych i umiejętności przywódczych urzędników publicznych, a także studentów, a tym samym do zwiększania zdolności i możliwości w zakresie transformacji cyfrowej w kraju oraz umacniania świadomości cyfrowej w społeczeństwie.

W związku z przyjętymi ostatnio rozporządzeniami UE w dziedzinie usług społeczeństwa informacyjnego, UE podkreśla, jak ważne jest dalsze wzmacnianie zdolności administracyjnych Czarnogóry w celu skutecznego wdrożenia nowego unijnego dorobku prawnego dotyczącego społeczeństwa informacyjnego.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, UE uważa, że Czarnogóra spełniła wymogi dotyczące części poświęconej usługom społeczeństwa informacyjnego w drugim kryterium zamykającym, które określono we wspólnym stanowisku UE (AD 9/14 CONF-ME 5).

UE z zadowoleniem przyjmuje stałe postępy Czarnogóry w dostosowywaniu krajowego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego w ramach rozdziału 10 w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego, a mianowicie:

Jeśli chodzi o **dane**, UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Czarnogóra formalnie zobowiązała się do pełnego dostosowania do grudnia 2026 r. krajowego ustawodawstwa do dyrektywy (UE) 2019/1024 w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (dyrektywa o otwartych danych). UE zachęca Czarnogórę, by dostosowała swoje ramy do rozporządzenia (UE) 2022/868 w sprawie europejskiego zarządzania danymi i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2018/1724 (akt w sprawie zarządzania danymi).

UE wzywa Czarnogórę do sfinalizowania nowej ustawy o swobodnym dostępie do informacji. UE pochwala fakt, że zmiany w ustawie o ochronie danych osobowych doprowadziły do dostosowania krajowego ustawodawstwa do odnośnego unijnego dorobku prawnego oraz do międzynarodowych dokumentów i przepisów dotyczących ochrony danych osobowych i prywatności. UE wyraża ponadto uznanie dla prac Czarnogóry nad nowym rozwiązaniem technologicznym zgodnym ze wszystkimi specyfikacjami technicznymi i normami UE w dziedzinie otwierania dostępu do danych będących w posiadaniu organów.

Jeśli chodzi o **zaufanie w cyberprzestrzeni**, UE odnotowuje, że czarnogórska ustawa o identyfikacji elektronicznej i podpisie elektronicznym przyjęta w 2017 r. jest w pełni dostosowana do rozporządzenia (UE) nr 910/2014 (eIDAS). UE z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Czarnogóry do dostosowania jej ustawodawstwa do nowych unijnych ram tożsamości cyfrowej wprowadzonych rozporządzeniem zmieniającym (UE) 2024/1183 (eIDAS 2), obowiązującym od maja 2024 r., zgodnie z wymogami czarnogórskiego programu reform w ramach planu wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich na lata 2025–2027. Ponadto UE z zadowoleniem przyjmuje wdrożenie nowego systemu centrum certyfikacji.

Jeśli chodzi o **administrację elektroniczną**, UE przyjmuje do wiadomości wersję ustawy o administracji elektronicznej z 2019 r. oraz ustawę o dokumencie elektronicznym. UE z zadowoleniem przyjmuje prace Czarnogóry nad ustanowieniem nowych rozwiązań technologicznych na potrzeby elektronicznego systemu zarządzania dokumentami (eDMS) oraz nad obsługą procedur dotyczących posiedzeń rządu odbywających się w trybie elektronicznym. Ponadto UE z zadowoleniem przyjmuje prace nad usprawnianiem systemu elektronicznej wymiany danych między rejestrami, który to system wymaga modernizacji. UE z zadowoleniem przyjmuje również prace nad przewidzianym do końca 2024 r. uruchomieniem nowego portalu administracji elektronicznej dla obywateli i przedsiębiorstw. UE z zadowoleniem przyjmuje także fakt, że w 2023 r. zaczął w pełni funkcjonować portal e-płatności, który umożliwia obywatelom elektroniczne uiszczanie opłat administracyjnych.

Jeśli chodzi o **interoperacyjność**, UE odnotowuje przyjęcie krajowych ram interoperacyjności i ich dostosowanie do europejskich ram interoperacyjności z 2017 r. UE podkreśla, jak ważne jest dążenie do dostosowania krajowego ustawodawstwa do nowo wprowadzonych przepisów, w szczególności do rozporządzenia (UE) 2024/903 (akt w sprawie Interoperacyjnej Europy).

UE wyraża uznanie dla dostosowania ustawy o handlu elektronicznym do dyrektywy 2000/31/WE w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym). UE z zadowoleniem przyjmuje plany Czarnogóry dotyczące dostosowania krajowego ustawodawstwa do rozporządzenia (UE) 2022/2065 (akt o usługach cyfrowych) i rozporządzenia (UE) 2022/1925 (akt o rynkach cyfrowych) w ramach nowej ustawy o **handlu elektronicznym**. UE zachęca Czarnogórę, by w większym stopniu dostosowała krajowe ustawodawstwo do aktu o usługach cyfrowych i aktu o rynkach cyfrowych, aby zapewnić przewidywalność środowisku biznesu.

Polityka audiowizualna

Jeżeli chodzi o **usługi audiowizualne i medialne**, w czerwcu 2024 r. Czarnogóra przyjęła kompleksowy pakiet legislacyjny, aby zapewnić dostosowanie krajowego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego w tej dziedzinie, uwzględniając przy tym zalecenia Rady Europy w sprawie norm europejskich.

UE przyjmuje do wiadomości, że ustawodawstwo Czarnogóry jest w dużej mierze dostosowane do dyrektywy 2010/13/UE o audiowizualnych usługach medialnych zmienionej dyrektywą (UE) 2018/1808 w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych ze względu na zmianę sytuacji na rynku. UE odnotowuje, że ustawodawstwo dotyczące mediów przyjęte w lipcu 2020 r. i zmienione w 2024 r. jest dostosowane do dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych i wprowadza odpowiednie zabezpieczenia prawne dla krajowego nadawcy publicznego (RTCG) i Agencji ds. Audiowizualnych Usług Medialnych (AMU), dawniej zwanej Agencją Regulacyjną ds. Mediów Elektronicznych (AEM) przed ingerencją polityczną.

UE wyraża zadowolenie z faktu, że wraz z przyjęciem ustawy o audiowizualnych usługach medialnych agencja AMU otrzymała nowe uprawnienia w odpowiedzi na od dawna utrzymujące się wyzwanie, jakim jest skuteczność egzekwowania przez nią ram regulacyjnych jako **niezależny organ regulacyjny**. UE przyjmuje do wiadomości, że AMU dysponuje obecnie kompleksowymi instrumentami sankcji, w tym uprawnieniem do nakładania grzywien w przypadku naruszenia prawa, a także wzmocnionymi środkami zapobiegania konfliktom interesów i niedopuszczalnemu łączeniu funkcji z podmiotami politycznymi i sektorem regulowanym. UE przyjmuje do wiadomości, że ramy prawne wprowadzone ustawą o krajowym nadawcy publicznym przyjętą w czerwcu 2024 r. zapewniają przewidywalne, trwałe i wystarczające finansowanie RTCG oraz jego niezależność.

UE zachęca Czarnogórę do przyspieszenia prac nad dostosowaniem krajowego ustawodawstwa do przepisów nowo przyjętego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym (**europejski akt o wolności mediów**), mając na uwadze termin rozpoczęcia stosowania tego aktu w państwach członkowskich UE. UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Czarnogóra planuje podjąć działania w tym kierunku.

UE przyjmuje do wiadomości, że w październiku 2023 r. Czarnogóra przyjęła strategię medialną na lata 2023–2027 oraz towarzyszący jej plan działania na lata 2023–2024.

UE wyraża zadowolenie z faktu, że dzięki przyjęciu ustawy o audiowizualnych usługach medialnych wznowiono uczestnictwo Czarnogóry w komponencie MEDIA i komponencie międzysektorowym programu „**Kreatywna Europa**”. UE z zadowoleniem odnotowuje, że ramy prawne Czarnogóry związane z dziedzictwem filmowym są zgodne z unijnym dorobkiem prawnym dotyczącym tego rozdziału.

UE przyjmuje do wiadomości zmiany w zakresie **zdolności administracyjnych** zgłoszone przez Czarnogórę w jej sprawozdaniu. UE odnotowuje, że przepisy nowej ustawy o audiowizualnych usługach medialnych oraz przepisy ustawy medialnej, które mają znaczenie dla dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, wydają się gwarantować wystarczające zdolności administracyjne do egzekwowania unijnego dorobku prawnego w dziedzinie audiowizualnych usług medialnych, w tym w odniesieniu do niezależności organu regulacyjnego. Ponadto UE przyjmuje do wiadomości, że Czarnogóra zobowiązała się zapewnić AMU stosowny sprzęt i odpowiednie wyszkolenie personelu, by zagwarantować prawidłowe stosowanie ustawodawstwa dotyczącego mediów audiowizualnych. AMU będzie zatem dysponowała wystarczającymi zdolnościami administracyjnymi, aby egzekwować dorobek prawny w dziedzinie audiowizualnych usług medialnych, w tym w zakresie niezależności regulacyjnej.

Uwzględniając wymienione powyżej kwestie, UE uważa, że Czarnogóra spełniła wymogi dotyczące polityki audiowizualnej przewidziane w pierwszym i drugim kryterium zamykającym, które określono we wspólnym stanowisku UE (AD 9/14 CONF-ME 5).

UE podkreśla, jak ważne są media audiowizualne, i zwraca uwagę na to, że rozwój sytuacji w tej dziedzinie i odpowiednie wdrażanie ustawodawstwa w celu zapewnienia ciągłej niezależności organu regulacyjnego ds. mediów będą ściśle monitorowane, w tym w kontekście rozdziału 23 dotyczącego wolności mediów.

* * *

W związku z powyższym UE odnotowuje, że na obecnym etapie rozdział ten nie wymaga dalszych negocjacji.

Monitorowanie postępów w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego i we wdrażaniu tego dorobku będzie kontynuowane przez cały czas trwania negocjacji. UE podkreśla, że będzie wyjątkowo bacznie obserwować wszystkie wyżej wspomniane szczególne kwestie, także z myślą o zapewnieniu administracyjnych zdolności Czarnogóry i jej zdolności do zakończenia procesu dostosowywania przepisów krajowych do unijnego dorobku prawnego we wszystkich dziedzinach objętych tym rozdziałem. Należy zwrócić szczególną uwagę na powiązania pomiędzy tym rozdziałem a innymi rozdziałami negocjacyjnymi. Ostatecznej oceny zgodności czarnogórskiego ustawodawstwa z unijnym dorobkiem prawnym i zdolności wprowadzania w życie tego dorobku będzie można dokonać dopiero na późniejszym etapie negocjacji. UE zachęca Czarnogórę, aby oprócz wszelkich informacji, których UE może wymagać do celów negocjacji w sprawie przedmiotowego rozdziału i które należy przedstawić konferencji, regularnie przekazywała Radzie Stabilizacji i Stowarzyszenia szczegółowe informacje pisemne na temat postępów we wdrażaniu unijnego dorobku prawnego.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, UE, w razie konieczności, powróci do tego rozdziału we właściwym czasie.

UE odnotowuje, że w swoim stanowisku negocjacyjnym AD 11/13 (CONF-ME 9) i addendum do tego stanowiska AD 11/13 ADD 1 (CONF-ME 9) Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 10 obowiązujący na dzień 12 grudnia 2024 r. UE odnotowuje także, że Czarnogóra zadeklarowała, że będzie kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i będzie gotowa do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

Ponadto UE przypomina, że między 12 grudnia 2024 r. a datą zakończenia negocjacji mogą wejść w życie nowe akty prawne stanowiące część unijnego dorobku prawnego.